

استراتژی های مدرن

آخر بازی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

خلیل حسینی

بنام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

استراتژی‌های مدرن آخر بازی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

تألیف و ترجمه: خلیل حسینی

WWW.ACHMAZSTORE.IR

انتشارات فرزین

۱۳۸۸

سرشناسه	: حسینی، خلیل، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: استراتژی‌های مدرن آخر بازی / تالیف و ترجمه خلیل حسینی
مشخصات نشر	: تهران: فرزین، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۵ ص: مصور.
شابک	: ۴۰۰۰۰ ریال: ۶-۷-۰۷-۵۰۱۷-۰۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شطرنج -- آخر بازی
موضوع	: شطرنج -- بازی‌ها
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۸ الف ۵ ح ۷ / ۱۴۵۰ GV
رده بندی دیویی	: ۷۹۴/۱۲۴
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۱۷۲۵۲۷۳

فرزین
انتشارات فرزین

فروشگاه تخصصی شطرنج

استراتژی‌های مدرن آخر بازی

تألیف و ترجمه: خلیل حسینی

طراح جلد: ساناز فلاحتی

ناظر فنی: بهنام یوسفی

چاپ: طیف‌نگار

صحافی: نوری

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۸

بها: ۴۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-07-6

شابک: ۶-۷-۰۷-۵۰۱۷-۰۰-۶۰۰-۹۷۸

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۰۶ ۲۴ ۴۶ ۶۶ دفتر مرکزی: ۰۹۰ ۴۱ ۴۸ ۶۶

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه ی مولف

سفارش به آموختن آخر بازی به عنوان نخستین گام در جهت آموزش فنی شطرنج، بسیار تامل برانگیز و قابل توجه است. تنوع موجود در استراتژیهای عملی آخر بازی، لزوم مهارت در کنترل و ادامه ی مناسب و همچنین امکان افزایش سریع مهارت و تقویت توانایی با کنترل تعداد کمتری از مهره ها، در این مرحله از بازی را می توان از جمله دلایل اصلی این ادعا تلقی نمود.

کتاب حاضر تلاشی است در جهت افزایش مهارت کنترل و ادامه ی آخر بازی تا رسیدن به نتیجه ی مورد نظر با استفاده از استراتژیهای نوینی که در اثنای دو بخش موجود در این کتاب شامل درس های استراتژیک و بازیهای انجام شده توسط اساتید بزرگ، معرفی و تفسیر می گردند. بخش اول این کتاب شامل ۲۲ درس از استراتژیهای شناخته شده و کارآمد در آخر بازی بوده و در ادامه ۱۵۰ آخر بازی تشریح شده از ۵۰ بازیکن معتبر ارائه گردیده است.

بخش دوم این کتاب که شامل ۱۵۰ آخر بازی تفسیر شده از ۵۰ شطرنج باز معتبر عرصه ی شطرنج جهان است، انتخابی مختصر از سی کتاب است که از سال ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۴ نوشته شده اند و از نظر بار آموزشی از کیفیت ممتازی برخوردارند. مضمون اصلی این کتابها تحلیل آخر بازی بازیکنانی است که هنرمندان آخر بازی تلقی می گردند. بازیها به ترتیب سال تولد شطرنج بازان مورد نظر مرتب گردیده و اطلاعات مختصری نیز مربوط به بازیکن و مسابقه ی مورد نظر ارائه گردیده است. استراتژی های بکار رفته در آخر بازی محور اصلی تحلیل بازی تلقی می گردد.

سعی شده است ترجمه ی حاضر هر چه نزدیکتر به مطلب اصلی بوده و رعایت اصل امانت داری تا حد امکان در نظر گرفته شده است و تنها در موارد خاص از جمله مثل های رایج در فرهنگ های غربی و موارد مشابه که ضرورتی وجود نداشته است از ارائه ی برخی مطالب خودداری گردیده است.

لازم به توضیح است که مطالب این کتاب از منابع موجود در اینترنت و سایت www.Endgame.nl گرفته شده است که رویکردی تخصصی به تحلیل و آموزش آخر بازی شطرنج دارد و توسط مفسر شطرنج آقای "ژان ون ریک" تفسیر و تهیه گردیده است.

تنوع موجود در انتخاب بازی های این کتاب به گونه ای است که تقریباً هر سلیقه ی استراتژیک را پوشش داده و بازیکنان با هر گونه علاقه ی شخصی در نوع بازی می توانند با رجوع به بازیکن مورد علاقه، از فرایند طراحی و پیاده سازی تم مورد نظر در آخر بازی انجام شده استفاده برند. جهت اطمینان از کیفیت مطالب و ترجمه از نقطه نظرات مربی ارزنده ی کشور جناب آقای "ساسان ربیعی" و همچنین همکاری جناب آقای غیاثی ریاست محترم انتشارات فرزین استفاده شده است.

فهرست

شماره صفحه

عنوان

۳

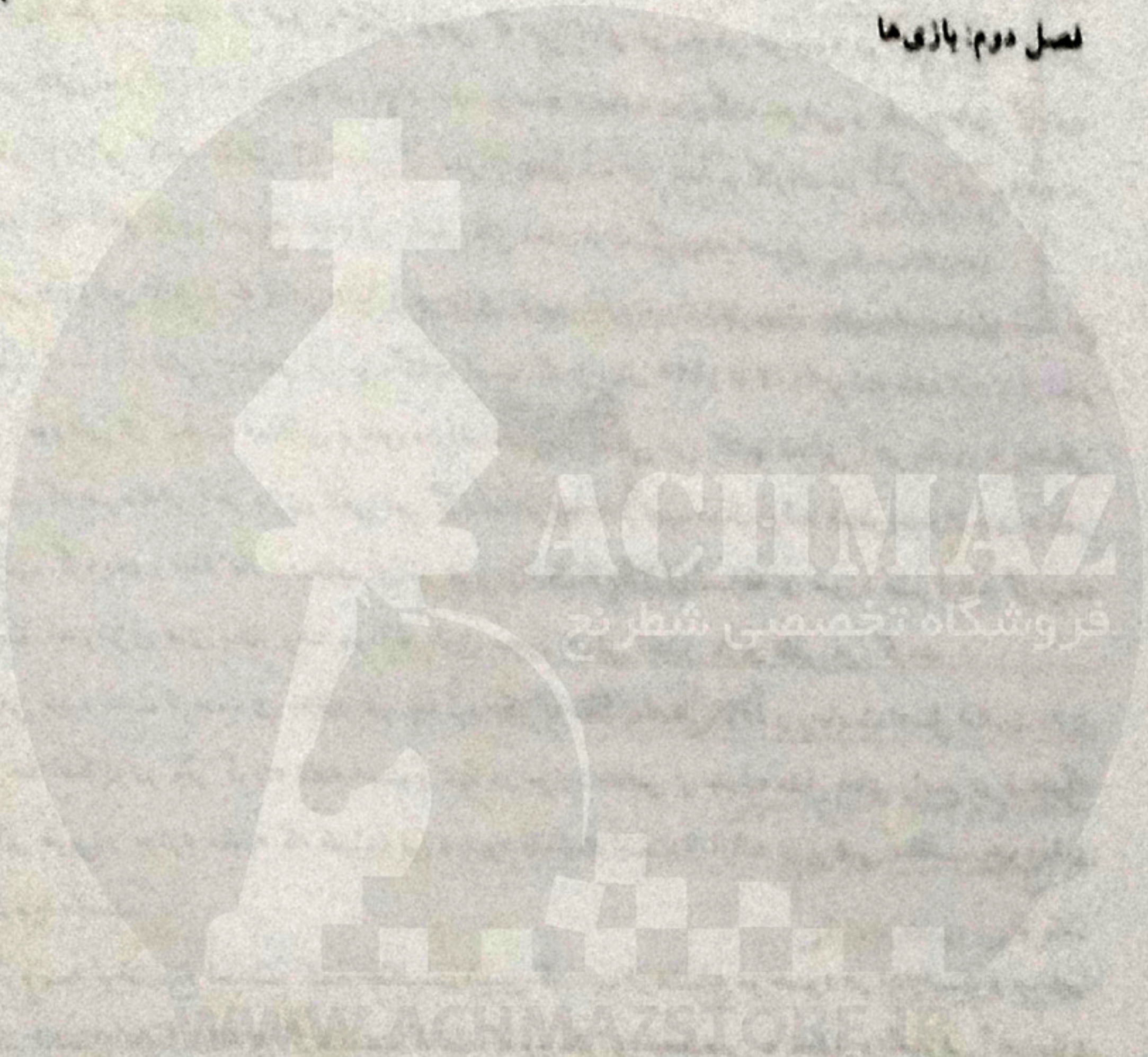
مقدمه مترجم

۷

فصل اول: آموزش استراتژی

۳۹

فصل دوم: بازی‌ها

فصل اول

آموزش استراتژی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

درس ۱: یک حمله در مرکز

الکساندر بلیافسکی - بوریس اسپاسکی

قهرمانی شوروی ۱۹۷۳

در صورتی که با حمایت سوارهای خود به طریق درستی آنها را پیش براند، می تواند یک حمله ی مستقیم را آغاز کند.

18...e5 19.♖b3 ♖xb3+
20.axb3 ♗e6 21.♗e2 0-0
22.♞hf1 a5 23.♗b5

فیل مانع حرکت ...a4 می گردد.

23...♞ac8 24.♗d3 ♞c6 25.♗f5
25.♗d2

با طرح تدارک حرکت ♞a1 که در آن صورت سیاه می تواند e4 یا d4 را بازی کند.

25...♗xf5 26.♞xf5 ♞fc8!
27.♞d2 d4

با تهدید ...d3

28.♗d1?!

حرکت 28.♗b1! کمی بهتر بود، هر چند که این حرکت کنترل کمتری روی پیشروی حریف در مرکز دارد.

28...♞b8!

تهدید ...a4 تکلیف بازی را مشخص خواهد نمود.

29.g4 h6 30.♞df2 ♞bb6
31.♗d2 a4! 32.bxa4 ♞xb2
33.♗d3 ♗g7 34.♞xe5!?

آخرین شانس سفید یک قربانی.

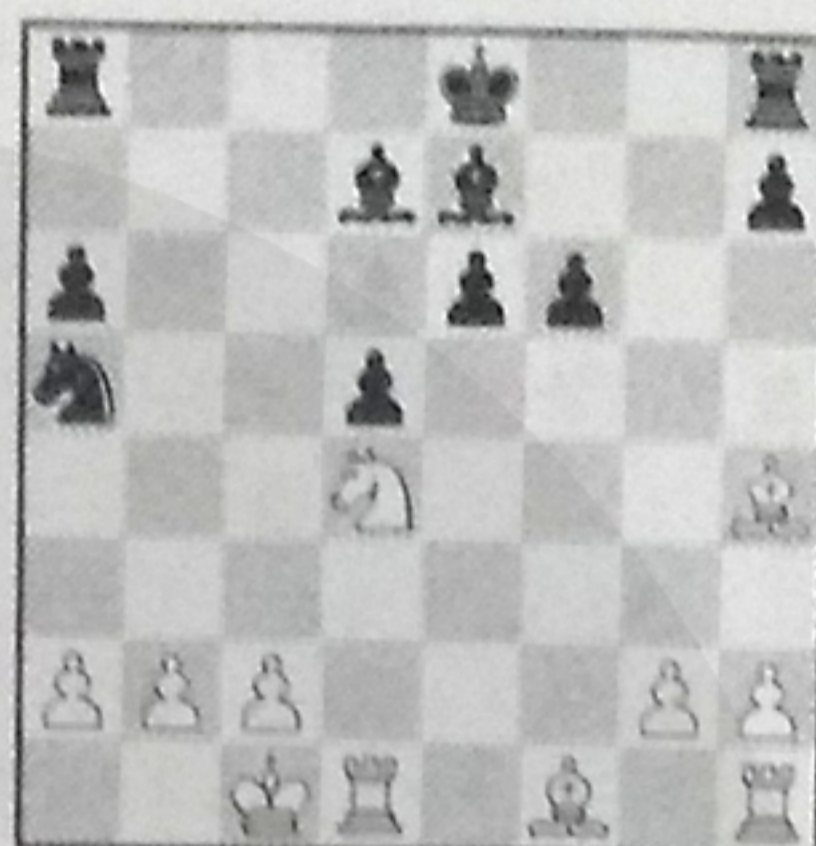
34...fxe5 35.♗xe7 ♞c3+
36.♗e4 d3?

36...♞e3+ 37.♗d5 d3 38.♗e6 dxc2

37.♗f6+?

سیاه برنده است چرا که سفید امکان تساوی ندارد. تلاش برای فرار با:

37.♗d6! ♗g6! (37...dxc2 38.♗xe5+)
38.♞f6+!! ♗xf6 39.♗xe5+ ♗g5
40.♗xc3 ♞xc2 41.♗xd3 ♞xh2 42.a5
♗xg4

حرکت سیاه

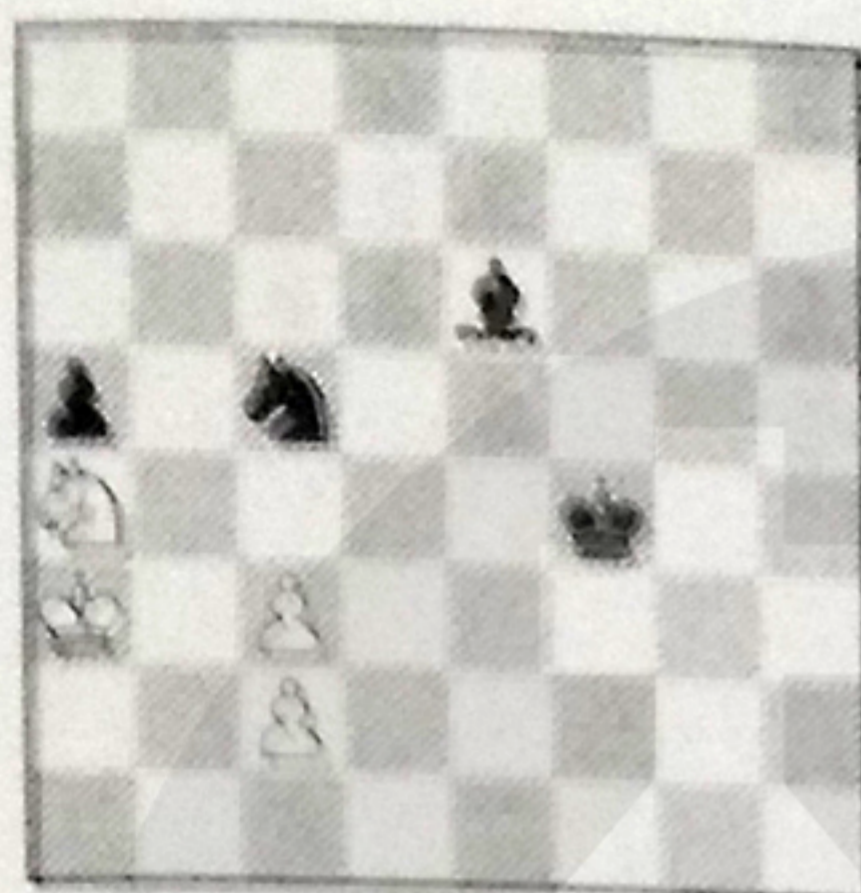
می توان با یک استراتژی ساده، بدور از تکلف های پیچیده ی محاسباتی، آخر بازی را کنترل کرد. این موضوع را می توان با در نظر گرفتن یک وضعیت معمولی تشریح کرد، به این صورت که یکی از طرفین با پیشروی مهره های خود در فکر حمله و مبارزه ای سخت است و طرف دیگر نیز عکس العملی تدافعی دارد. در این حالت پرداختن به یک استراتژی بسیار ساده و روان، کارگشا خواهد بود که عبارت است از یک حمله در مرکز. (استراتژیهای پیچیده و مشکل را بعداً مرور خواهیم کرد).

پیشروی موفقیت آمیز پیاده های مرکزی را بازیکنانی چون فیلیدور به نمایش گذاشته اند. مثال حاضر از استراتژی جدید تری برخوردار است. سیاه یک مرکز پیاده ای گسترده دارد و

درس ۲: حمله به شاه

ویشی آناند - گری کاسپاروف

لینارس ۱۹۹۹ دور دهم

حرکت سیاه

هدف نهایی از حمله، مات کردن حریف است، با این وجود در یک وضعیت آخر بازی واقعی حمله ای که منجر به مات حریف گردد به ندرت اتفاق می افتد، چرا که یک بازیکن با تجربه با برآورد وضعیت بفرنج خود و پیش از آن که این اتفاق بیفتد تسلیم خواهد شد و باخت خود را می پذیرد. حمله به شاه با تعدادی از سوارها اغلب یکی از تئوریهای پایه ای استراتژی آخر بازی محسوب می گردد. یکی از این حملات مستقیم جالب توجه و دیدنی در لینارس ۱۹۹۹ اتفاق افتاد.

36... ♖e4?

حرکت درست:

36... ♖d7! 37. ♖b2 ♖b6

تحلیل کاسپاروف نیز ادامه زیر است:

38. c4 ♕xc4! 39. ♖xc4 ♖xc4+ 40. ♖b3

و سفید به تساوی نزدیک می شود.

43. ♖c4 h5 44. a6 h4 45. ♖b5 ♜e2
46. a7 ♜e8 47. ♖c6 h3 48. ♕e5!

اسپاسکی این ترکیب را ندیده است.

37... ♖g8 38. ♕xe5 ♜b4+

39. ♖d5 ♜xc2 40. ♜f1 d2

41. ♜d1 ♜xg4 42. a5 ♜a4

43. a6! ♖h7

43... ♜xa6? 44. ♕f4! ♜aa2 45. ♕xh6

44. ♕b8 ♜a1! 45. a7 ♜xd1

46. a8 ♜ ♜e1 0-1

استراتژی سیاه در مرکز، بازی او را به سمت

پیروزی هدایت نمود.

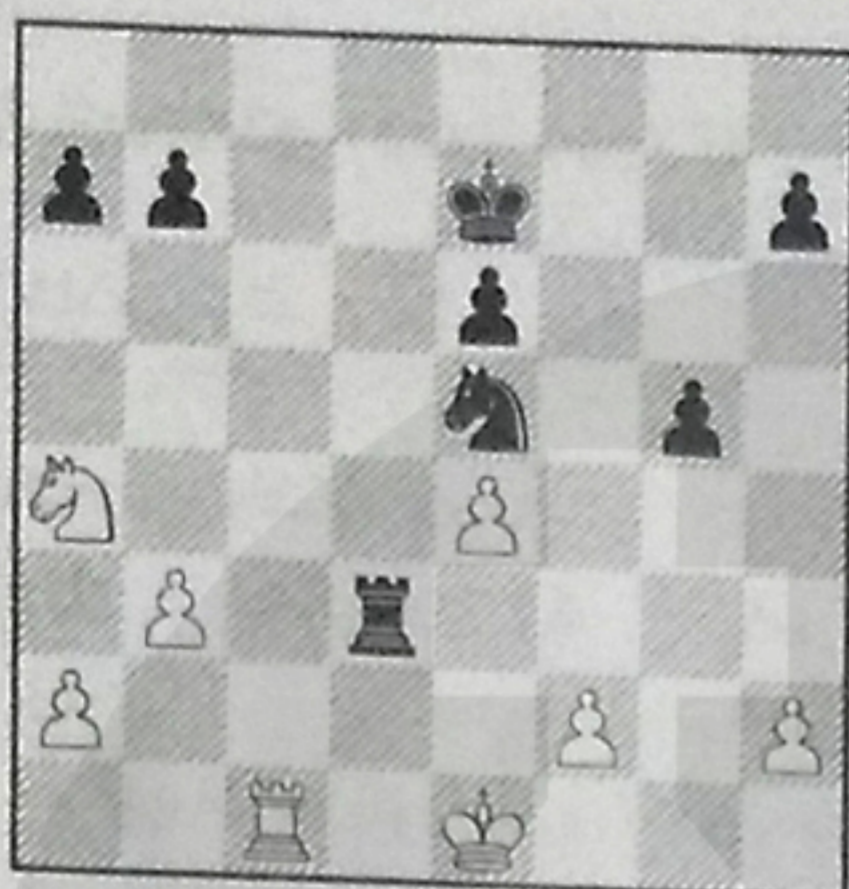
ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

درس ۳: حمله از جناحین

ویکتور کورچنوی - گری کاسپاروف
ویک آن زی ۲۰۰۰ (دور اول)

حرکت سیاه

وقتی مرکز و جناح شاه از ایمنی کافی برخوردارند، یک حمله ی مستقیم ریسک بالایی دارد. ممکن است یک ضعف کوچک در یکی از جناحین مشاهده شود، در این صورت یک حمله غیر مستقیم ممکن است موجب بروز ضعف در وضعیت حریف گردد. در این مثال هر دو بازیکن یک تهدید جناحی برای حریف دارند.

35...♞d7?

افزایش محدودیت برای حریف با:

35...♞d6

تهدید رخ سیاه، حرکت به ستون h است.

36.♞c5 b6! 37.♞xd3 ♞xd3+ 38.♞d2 ♞xc1 39.♞xc1 ♞e5+

36.♞e2 ♞d3 37.♞c3 ♞f4+

38.♞f3 ♞f6 39.♞c5 ♞c7

40.h4?

♞e5! 41.♞a4 ♞c6
37.♞b2!

دفاع از پیاده ی ستون c از اهمیت کمی برخوردار است.

37...♞xc3 38.♞d3+ ♞e3
39.♞c5 ♞f5 40.♞b2!

هدف نهایی راندن پیاده a است.

40...♞d5

حمایت با شاه موجب از دست رفتن مهره می شود.

41.♞b7 a4 42.c4! ♞b6

43.♞d6 ♞d3 44.c5! ♞d5

45.♞a3 ♞c2 46.♞b5! ♞e7

اسب، پیاده ی c را متوقف می کند.

47.♞a7?

آناند می توانست دفاع عجیب خود را اینگونه ادامه دهد:

47.♞c3! ♞d4 48.♞xa4 ♞c4 49.♞b6+ ♞xc5 50.♞d7+

47...♞d4 48.c6 ♞d5 49.♞b5+

ادامه ی زیر بهتر است:

49.♞b2! ♞f5 50.♞b5+ ♞c5 51.♞c3 ♞b6 52.♞a3

سیاه خواهد برد:

52...♞c4+! 53.♞a2 (53.♞xa4 ♞c2#)

53...♞e6! 54.♞xa4+ ♞b4 55.♞b2 ♞d2+ 56.♞a1 ♞a3 57.c7 ♞b3+

58.♞b1 ♞f5+ 59.♞d3 ♞xd3#

49...♞c5 50.c7 ♞f5!

50...♞f5! 51.♞xa4 (51.♞a7 ♞xc7

52.♞xa4 ♞b6) 51...♞b6+ 52.♞a5

♞c4+ 53.♞a4 ♞c2# 0-1

.....

43. ♖c1 b4 44. ♖c4 a5 45. ♗a4
♞f7!

رخ تعویض نشده است اما پیاده h را حمایت خواهد کرد.

46. ♖e3 ♗g2+ 47. ♖e2 ♗f4+
48. ♖e3

سفید دفاع مناسبی پیدا نخواهد کرد.

48...h5! 49. ♖c5 ♗g2+ 50. ♖e2
h4!

فقط پیاده های پیشرفته اهمیت دارند.

51. ♞xe5+ ♖g4 52. ♞e8

52. ♞xa5 بی فایده است.

52...♗f4+ 53. ♖e3 h3 54. f3+
♖h4 0-1

پیاده ی h را نمی توان متوقف نمود.

مهاجم از محل امن خود بیرون می آید و قید
مقابله با یک حمله ی غیر مستقیم را می زند.
گفته ی مشهور "بعضی پیکارها با مارش آغاز
می شوند" توصیف این استراتژی است!

این حرکت تحت فشار زمان یک اشتباه
خطرناک است. شاخه ی دقیق و لطیف که
منجر به تساوی خواهد شد:

40. ♖e3 ! h5 41. f3 !

بعد از:

41...b6 42. ♗a4 ♞xc3+ 43. ♗xc3 ♖e5
44. a3 ♗g2+

حالا شاه می تواند به f2 برود.

45. ♖f2!

اسب سیاه نمی تواند آزاری برساند.

40...e5 41. hxg5+ ♖xg5
42. ♖c4

اثر سهمناک اشتباه کورچنوی اکنون خود را

نشان می دهد. امکان استفاده از ستون g و

ستون h توسط سوارهای سیاه مهیا می گردد.

سیاه یک حمله جناحی غیر قابل دفاع را آغاز

می کند. روشگاه تخصصی شطرنج

42...b5?!

پیشروی بی درنگ پیاده ی h قوی تر است.

انتشارات فرزین ناشر تخصصی شطرنج

استراتژی و تاکتیک
در شطرنج

مترجم: مصطفی کریمی
مترجم: عباس لطفی

تئوری شروع بازی
شطرنج

مترجم: مانی

روش جدید
آموزش شطرنج

مترجم: رومن پانز - نو آفریت

زندگی نامه و بهترین بازی های
قهرمان شطرنج جهان گرامنیک

مترجم: ولادیسلاو کراسنگ

مایز لیس

تئوری بنیادی شطرنج

ترجمه: رضا رضایی

روان شناسی در شطرنج
بنیادی کروکویس

درسنامه
تاکتیک ها و ترکیب های شطرنج

مترجم: سوزان ابوالحسنی

تئوری وسط بازی شطرنج
دکتر شاکس ابو-شامس کرامر

مترجم: شهاب بود - حور و اشکان بویا

آموزش شطرنج
بابی فیشر

ترجمه: حسین میرزایی - آتنا باهالی

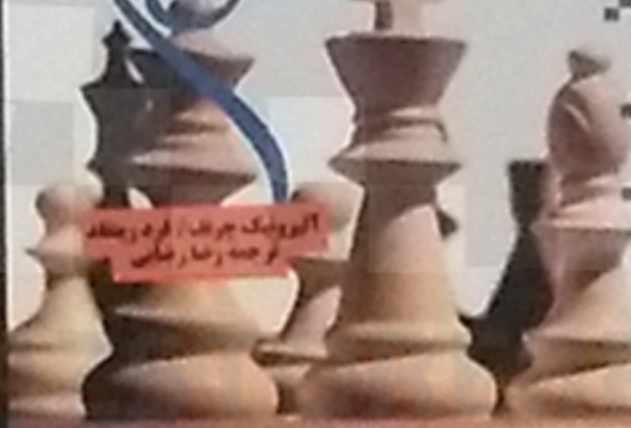
شطرنج پیشرفته

اوکلی

ترجمه و تدوین: عزیزاله صالحی مقدم

تاکتیک های
پرنده پس
شطرنج

مترجم: آروینگ برت - فرد رینولد
ترجمه: رضا رضایی

کارنامه قهرمانان جهان (۲)
گری کاسپاروف

ترجمه و تدوین: خشایار بهاری

۱۰۰۰ بازی
گنجینه های از بهترین
بازی های شطرنج

مترجم: پروکاز - پروکاز
مترجم: پروکاز - پروکاز

ISBN: 978-600-5017-07-6

9 786005 017076

تاکتیک در شطرنج
عزیزاله صالحی مقدم

مترجم: عزیزاله صالحی مقدم

ترکیب های شطرنج
کورت ریشتنر

مترجم: عزیزاله صالحی مقدم

۶۰
بازی به یاد ماندنی من

مترجم: رابرت جیمز فیشر
مترجم: شهاب بود - حور و اشکان بویا

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴ تلفن: ۰۶۰۲۴۴۶۶۶